Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 18. janvārī [1 i]

Lieta C-549/15

E.ON Biofor Sverige AB
pret
Statens energimyndighet

(Förvaltningsrätten i Linköping (Pirmās instances administratīvā tiesa, Zviedrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

LESD 34. panta un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu 18. panta 1. punkta interpretācija – Masu bilances sistēma, kas paredzēta ilgtspējīgas gāzes identificēšanai, lai nodrošinātu, ka biogāzes izmantošanā tiek ievēroti direktīvā paredzētie ilgtspējības kritēriji – Dalībvalstī izveidota sabiedrība, kas importē biogāzi no citas dalībvalsts, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu – Valsts tiesiskais regulējums, kurā privileģēta attieksme pret biogāzi nodokļu jomā ir atkarīga no masu bilances veikšanas konkrēti norobežotā vietā, izslēdzot tās pārrobežu transportēšanu pa gāzesvadiem

1. Biogāze [2] dabiskās vidēs un ražotnēs veidojas organisko vielu sadalīšanās reakcijās, kuras anaerobās fermentācijas procesos izraisa zināmi mikroorganismi. Tās izmantošana (piemēram, to izmantojot kā degvielu transportlīdzekļiem) ļoti labvēlīgi ietekmē vidi, ja tā tiek iegūta no organiskajiem atkritumiem [3], bet var kaitēt citām interesēm (piemēram, iedzīvotāju apgādei ar pārtiku vai ļoti vērtīgu ekoloģisku zonu bioloģiskajai daudzveidībai), ja to iegūst no izejvielām, kas nav atkritumi [4].

2. Šo risku vēlas novērst ar Direktīvu 2009/28/EK [5], tajā nosakot, ka, lai biogāze, kas tiek izmantota kā biodegviela, varētu tikt iekļauta no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas shēmā, tai ir jāatbilst dažiem stingriem "ilgtspējības kritērijiem". Turklāt šo kritēriju atbilstības pārbaudē tiek izmantota tā sauktā "masu bilances" (turpmāk tekstā – "MB") metode, par kuru iesniedzējtiesa Tiesai uzdod jautājumus.

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 Biogāze satur metānu (tā daudzums svārstās no 50 % līdz 70 % no [biogāzes] masas), oglekļa dioksīdu un citas gāzes mazos daudzumos. Pēc tās iegūšanas ražotnēs un attīrīšanas to izmanto elektroenerģijas ražošanai domnās, krāsnīs, žāvētavās, apsildes vai citās pienācīgi aprīkotās sadedzināšanas sistēmās. Kad tiek iegūta koncentrēta un saspiesta dabīgā biogāze (atdalot oglekļa dioksīdu, metāna daudzums [tajā] ir 96 %), tās kvalitāte līdzinās no fosilā kurināmā iegūtās dabasgāzes kvalitātei, tādējādi to var ievadīt gāzesvadu tīklā (kā tas ir šajā lietā) un izmantot transportlīdzekļu darbināšanai.

3 Ražotnēs ir bioreaktors, kurā ar dažu baktēriju palīdzību notiek anaerobā fermentācija, lai hidrātus un taukus pārveidotu biogāzē. Šim mērķim paredzētās izejvielas ir galvenokārt biomasa, proti, dzīvnieku un augu izcelsmes, mežsaimniecības, akvakultūras un pārtikas rūpniecības atkritumi, kā arī bioloģiski noārdāmie sadzīves atkritumi. Šādu ražošanas iekārtu darbība ļauj iznīcināt šos atkritumus un vienlaikus ražot biogāzi un bioloģisko mēslojumu.

4 Par biogāzes ražošanas tehniskiem elementiem skat. Varnero Moreno, M. T., *Manual del biogás*, FAO, 2011.

5 Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīva 2009//EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.).

3. Konkrēti, Tiesai pirmo reizi ir uzdots jautājums par to, vai ar Direktīvas 2009/28 18. pantu, kas reglamentē MB metodi, dalībvalstij ir uzlikts pienākums atzīt par ilgtspējīgu dabasgāzi, kas tiek importēta no citas dalībvalsts, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu[6]. Ja tas tā nebūtu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar šo normu ir pārkāpts aizliegums noteikt pasākumus ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību (LESD 34. pants).

4. Lai uz prejudiciālajiem jautājumiem sniegtu lietderīgu atbildi[7], uzskatu, ka Tiesai arī būtu jānoskaidro, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā Zviedrijā, kurā ir atļauts piemērot MB metodi tās valsts gāzesvadu tīklā, bet ne pārrobežu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklā, ir saderīgs ar LESD 34. pantu.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības: Direktīva 2009/28

5. Saskaņā ar 1. pantu:

“Ar šo direktīvu izveido vienotu sistēmu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai. Tajā paredz valstu obligātos mērķus no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas kopējā īpatsvara sasniegšanai elektroenerģijas bruto galapatēriņā, kā arī mērķi šādas enerģijas īpatsvaram transporta nozarē. [..] Tajā nosaka ilgtspējības kritērijus biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem.”

6. [Tās] 2. panta 2. punkta a), e), i) un k) apakšpunktā ir noteikts:

“a) “enerģija, kas iegūta no atjaunojamajiem energoresursiem” ir enerģija no atjaunojamajiem nefosiliem energoresursiem, proti, vēja, saules, aerotermālā, ģeotermālā, hidrotermālā un jūras enerģija, hidroenerģija un biomasas enerģija; atkritumu poligonu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu gāzes un biogāzes enerģija;

[..]

e) “biomasa” ir lauksaimniecības, mežsaimniecības un saistīto nozaru, arī zivsaimniecības un akvakultūras, produktu, bioloģiskas izcelsmes atkritumu un atlieku bioloģiski noārdāmas frakcijas (tostarp augu un dzīvnieku izcelsmes vielas), kā arī rūpniecības un sadzīves atkritumu bioloģiski noārdāmas frakcijas;

[..]

i) “biodegviela” ir šķidrā vai gāzveida degviela, ko izmanto transportā un iegūst no biomasas;

j) “izcelsmes apliecinājums” ir elektroniska formāta dokuments, ko izmanto vienīgi kā pierādījumu tiešajam patērētājam, ka attiecīgā enerģijas daļa vai daudzums ir ražots, izmantojot atjaunojamos energoresursus saskaņā ar Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punkta prasībām;

k) “atbalsta shēma” ir jebkāds instruments, shēma vai mehānisms, ko piemēro dalībvalsts vai dalībvalstu grupa un kas veicina no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanu, samazinot šādas enerģijas izmaksas, palielinot tās pārdošanas cenu vai šādas

6 Saskaņā ar Eiropas Biogāzes apvienības sniegto informāciju biogāze tiek ražota piecpadsmit ES dalībvalstīs, *EBA’s Biomethane fact sheet*, 2015.

7 Par Tiesas spēju pārformulēt prejudiciālos jautājumus, lai sniegtu lietderīgu atbildi valsts tiesai, skat. spriedumu, 2016. gada 13. oktobris, *M.* un *S.* (C-303/15, EU:C:2016:17), 16. punkts un tajā minētā judikatūra.

enerģijas iegādes apjomu, izmantojot atjaunojamās enerģijas izmantošanas pienākumu vai citādi. Tā ietver atbalstu ieguldījumu veidā, atbrīvojumu no nodokļiem vai nodokļu samazināšanu, nodokļu atmaksu, atbalsta shēmas, kas paredz pienākumu izmantot atjaunojamo enerģiju, arī shēmas, kurās izmanto "zaļos sertifikātus", kā arī tiešās cenu atbalsta shēmas, tostarp valsts regulētus tarifa maksājumus un prēmiju maksājumus, bet neaprobežojoties ar tiem."

7. Saskaņā ar 3. pantu:

"1. Katra dalībvalsts nodrošina, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars, kas aprēķināts saskaņā ar 5. līdz 11. pantu, 2020. gada enerģijas bruto galapatēriņā vismaz atbilst tās vispārējam valsts mērķim minētajā gadā attiecībā uz enerģijas īpatsvaru, kas saražota no atjaunojamajiem energoresursiem, kā norādīts I pielikuma A daļas tabulas trešajā ailē. Šie obligātie vispārējie valsts mērķi atbilst mērķim, kas paredz, ka 2020. gadā Kopienas galīgajā enerģijas bruto patēriņā no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars veido vismaz 20 %. Lai varētu vieglāk sasniegt šajā pantā izvirzītos mērķus, katra dalībvalsts veicina un sekmē energoefektivitāti un energotaupību.

[..]

4. Katra dalībvalsts nodrošina, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars visā transportā 2020. gadā ir vismaz 10 % no enerģijas galapatēriņa transportā attiecīgajā dalībvalstī.

[..]"

8. Attiecībā uz no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvara aprēķinu 5. panta 1. punktā ir noteikts šādi:

"Bruto no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas patēriņu katrā dalībvalstī aprēķina kā turpmāk minēto rādītāju summu:

a) no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš;

b) apsildei un dzesēšanai izmantotās no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas bruto galapatēriņš; kā arī

c) no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas galapatēriņš transportā.

Gāzi, elektroenerģiju un ūdeņradi, ko iegūst no atjaunojamajiem energoresursiem, ņem vērā tikai vienu reizi pirmās daļas a), b) vai c) apakšpunktā, lai aprēķinātu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvaru bruto patēriņā.

[..] biodegvielas un bioloģiskos šķidros kurināmos, kas neatbilst 17. panta 2. līdz 6. punktā noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem, neņem vērā."

9. Atbilstoši preambulas 65. apsvērumam:

"Biodegvielas ražošanai vajadzētu būt ilgtspējīgai. Biodegvielai, ko izmanto šajā direktīvā izvirzīto mērķu izpildei un par kuru saņem līdzekļus no valsts atbalsta shēmām, tādēļ būtu jāatbilst ilgtspējības kritērijiem."

10. [Direktīvas] 17. pantā šie ilgtspējības kritēriji ir noteikti šādi:

“1. Neatkarīgi no tā, vai izejvielas ir audzētas Kopienas teritorijā vai ārpus tās, no biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem iegūto enerģiju ņem vērā a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos tikai tādā gadījumā, ja tie atbilst 2. līdz 6. punktā noteiktajiem kritērijiem:

a) pārbaudēm par atbilstību šajā direktīvā noteiktajām prasībām par valstu mērķiem;

b) pārbaudēm par atbilstību atjaunojamo energoresursu izmantošanas pienākumam;

c) atbilstībai finanšu atbalstam par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo patēriņu.

[..]

2. Siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījumi no biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo izmantošanas, ko ņem vērā 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos, ir vismaz 35 %.

[..]

3. Biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie, ko ņem vērā 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos, nedrīkst būt ražoti no izejvielām, kuras iegūtas zemes platībās ar augstu bioloģisko daudzveidību [..]

[..]

4. Biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie, ko ņem vērā 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos, nedrīkst būt ražoti no izejvielām, kuras saražotas no zemes platības ar augstu oglekļa koncentrāciju [..]

[..]

5. Biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie, ko ņem vērā 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajiem mērķiem, nedrīkst būt ražoti no izejvielām, kas iegūtas no zemes, kas 2008. gada janvārī bija mitrājs [..].

6. Lauksaimniecības izejvielas, kas audzētas Kopienā un izmantotas biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanai, ko ņem vērā 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos, iegūst saskaņā ar prasībām un standartiem, kas noteikti II pielikuma A punktā nodaļā “Vide” un 9. punktā Padomes Regulā (EK) Nr. 73/2009 (2009. gada 19. janvāris) [..]

[..]

8. Dalībvalstis 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos, pamatojoties uz citiem ilgtspējības apsvērumiem, neatsakās ņemt vērā biodegvielas un bioloģiskos šķidros kurināmos, kas iegūti saskaņā ar šo pantu.

[..]”

11. Saskaņā ar 18. pantu:

"1. Ja 17. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajos nolūkos jāņem vērā biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie, dalībvalstis pieprasa uzņēmējiem pierādīt, ka ir izpildīti 17. panta 2. līdz 5. punktā minētie ilgtspējības kritēriji. Šajā nolūkā uzņēmējiem prasa izmantot masu bilances sistēmu, kura:

a) atļauj apvienot izejvielu vai biodegvielu ar atšķirīgām ilgtspējības īpašībām sūtījumus;

b) pieprasa informāciju par a) apakšpunktā minēto sūtījumu ilgtspējības īpašībām un apjomiem, kam aizvien jābūt atkarīgiem no maisījuma; un

c) nodrošina, ka visu no maisījumiem izņemto sūtījumu summai ir tādas pašas ilgtspējības īpašības un tās ir tādos pašos daudzumos kā attiecīgajai visu maisījumam pievienoto sūtījumu summai.

2. Komisija 2010. un 2012. gadā ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par 1. punktā aprakstītās masu bilances verificēšanas metodes darbību un par iespējām, kas ļautu izmantot citas verificēšanas metodes dažiem vai visiem izejvielu, biodegvielas vai bioloģiskā šķidrā kurināmā veidiem. [..]

3. Dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka uzņēmēji iesniegtu ticamu informāciju, un pēc pieprasījuma attiecīgajai dalībvalstij darītu pieejamus datus, ko izmantoja informācijas apkopošanai. Dalībvalstis pieprasa uzņēmējiem nodrošināt atbilstīgus standartus to iesniegtās informācijas neatkarīgam auditam un pierādīt, ka tas tika veikts. Revīzijas procesā pārbauda, ka uzņēmēju izmantotās sistēmas ir precīzas, ticamas un aizsargātas pret krāpšanu. Tajā novērtē paraugu ņemšanas biežumu un metodi, kā arī informācijas pamatīgumu.

Pirmajā daļā minētā informācija attiecas uz ilgtspējības kritēriju ievērošanu atbilstīgi 17. panta 2. līdz 5. punktam, uz atbilstīgu un būtisku informāciju par pasākumiem zemes, ūdens un gaisa aizsardzībā, noplicinātu augšņu atjaunošanā, kā arī uz pasākumiem, lai novērstu pārmērīgu ūdens patēriņu apgabalos ar trūcīgiem ūdens resursiem, un uz 17. panta 7. punkta otrajā daļā minētajām prasībām.

[..]

4. Komisija cenšas noslēgt divpusējus vai daudzpusējus nolīgumus ar trešām valstīm, kuros ietverti noteikumi par ilgtspējības kritērijiem, kas ir atbilstīgi šajā direktīvā noteiktajiem kritērijiem. Ja Kopiena ir noslēgusi nolīgumus, kuru noteikumi attiecas uz jautājumiem saistībā ar 17. panta 2. līdz 5. punktā noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem, Komisija var izlemt, ka šie nolīgumi pierāda, ka biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie, ko ražo no izejvielām, kuras audzētas minētajās valstīs, atbilst attiecīgajiem ilgtspējības kritērijiem. [..]

Komisija var izlemt, ka brīvprātīgās valstu vai starptautiskās shēmās, kurās noteikti standarti biomasas produktu ražošanai, ietverti precīzi dati 17. panta 2. punkta nolūkos vai pierādīts, ka biodegvielas sūtījumi atbilst 17. panta 3. līdz 5. punktā noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem. [..]

[..]

5. Komisija pieņem lēmumus saskaņā ar 4. punktu tikai tad, ja attiecīgais nolīgums vai shēma atbilst atbilstīgiem ticamības, pārredzamības un neatkarīga audita standartiem. [..]

6. Lēmumus atbilstīgi 4. punktam pieņem saskaņā ar 25. panta 3. punktā minēto procedūru. Šādi lēmumi ir spēkā ne vairāk kā piecus gadus.

7. Ja uzņēmējs iesniedz pierādījumu vai informāciju, kas iegūta saskaņā ar nolīgumu vai shēmu, kurai piemēro saskaņā ar šā panta 4. punktu pieņemtu lēmumu, ciktāl uz to attiecas šis lēmums, dalībvalsts neprasa piegādātājam nodrošināt turpmākus atbilstības pierādījumus par 17. panta 2. līdz 5. punktā definēto ilgtspējības kritēriju ievērošanu vai informēt par šā panta 3. punkta otrajā daļā minētajiem pasākumiem.

[..]"

12. Atbilstoši preambulas 94. apsvērumam:

"Tā kā 17. līdz 19. pantā paredzētie pasākumi, harmonizējot ilgtspējības kritērijus, kuriem biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem jāatbilst, lai izpildītu šajā direktīvā noteiktos mērķa grāmatvedības nolūkus, ietekmē arī vienotā tirgus darbību un tādējādi saskaņā ar 17. panta 8. punktu dalībvalstu starpā atvieglo to biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo tirdzniecību, kuri atbilst minētajiem noteikumiem, to pamatā jābūt Līguma 95. pantam."

B – Valsts tiesību akti

13. Direktīva 2009/28 Zviedrijas tiesībās tika transponēta ar Likumu (2010:598) par ilgtspējības kritērijiem biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem [8], kas tika izklāstīti Noteikumos (2011:1088) par ilgtspējības kritērijiem biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem [9]. Abi tika papildināti ar *Statens Energimyndighet* (Valsts Enerģijas aģentūra, Zviedrija, turpmāk tekstā – "Enerģijas aģentūra") noteikumiem par ilgtspējības kritērijiem biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem [10].

14. Likuma 2010/598 3. nodaļas 1. panta a) punktā ir iekļauti daži papildu noteikumi par biodegvielu ilgtspējības verificēšanas procedūru. Tostarp tajā ir noteikts, ka persona, kurai ir pienākums iesniegt deklarāciju, ar verificēšanas sistēmas palīdzību garantē, ka biodegvielām ir jābūt ilgtspējīgām, tāpēc tā noslēdz nolīgumus ar visas ražošanas ķēdes uzņēmējiem un ņem paraugus to ražotnēs. Verificēšanas sistēmu pārrauga neatkarīgs kontrolieris, kas pārliecinās, vai tā ir precīza, ticama un nav krāpnieciska. Šī pārraudzība ietver arī vērtējumu par paraugu ņemšanas metodi un paraugu ņemšanas biežumu un ietver vērtējumu par personas, kurai ir pienākums iesniegt deklarāciju, sniegto informāciju saistībā ar tās verificēšanas sistēmu, un neatkarīgais kontrolieris izstrādā sertifikāciju ar savu atzinumu par to. Valdība vai tās ieceltā iestāde var noteikt papildu pasākumus attiecībā uz verificēšanas sistēmu un tās kontroli.

15. Saskaņā ar Regulas 2011/1088 14. pantu biodegvielas ilgtspējības verificēšanas sistēma ir MB, piemērojot tādus pašus nosacījumus kā Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā. Enerģijas aģentūra var noteikt papildu pasākumus attiecībā uz verificēšanas sistēmu un tās kontroli.

16. Enerģijas aģentūra izmantoja šīs pilnvaras, pieņemot *STEMFS* 2011/2. [*STEMFS* 2011/2] 3. nodaļas 2. punktā ir paredzēts, ka personai, kurai ir pienākums iesniegt deklarāciju, ar savu verificēšanas sistēmu ir jāgarantē biodegvielu izsekojamība no izejvielu audzēšanas, radīšanas vai savākšanas vietas līdz degvielas patēriņam vai līdz nodokļa iekasējamības brīdim.

17. Saskaņā *STEMFS* 2011/2 3. nodaļas 3. pantu:

"Masu bilanci saskaņā ar Noteikumu par ilgtspējības kritērijiem 14. panta 1. punkta 3. apakšpunktu veic konkrēti norobežotā vietā un laikposmā, kas ir pielāgots ražošanas ķēdei.

8 *Lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränsle* (turpmāk tekstā – "Likums 2010/598").

9 *Förordning (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen* (turpmāk tekstā – "Noteikumi 2011/1088").

10 *Statens energimyndighets föreskrifter om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen* (turpmāk tekstā – "*STEMFS* 2011/2").

Nodokļa maksātāja akcīzes preču noliktava saskaņā ar Likumu (1994:1766) par energonodokli var būt vieta, kas atbilst pirmajā punktā minētajai."

II – Tiesvedība valsts tiesā un prejudiciālie jautājumi

18. Sabiedrība *E.ON Biofor Sverige AB* (turpmāk tekstā – "*E.ON Biofor*") no māsasuzņēmuma Vācijā iepērk ilgtspējīgu biogāzi un to sūta uz Zviedriju caur Dāniju, saglabājot uz to īpašumtiesības visos posmos. Atbilstoši faktisko apstākļu aprakstam Vācijas māsasuzņēmums konkrēti noteiktā punktā ievada biogāzi Vācijas gāzes tīklā, šajā vietā īpašumtiesības tiek nodotas Zviedrijas sabiedrībai *E.ON Biofor*, kas konkrēti un nepārprotami definētā punktā (robežpunkts starp Vāciju un Dāniju gāzes tīklu) no gāzes tīkla izņem noteiktu biogāzes daudzumu. Dragorā gāze tiek izņemta no Dānijas tīkla un iekļauta Zviedrijas tīklā.

19. Par jebkuru [gāzes] iekļaušanu valsts gāzes tīklā un izņemšanu no tā ir atbildīgs viens vienīgs uzņēmējs, kuram ir jābūt līgumam par izplatīšanu vai pirkšanu robežpunktā, lai vienu un to pašu daudzumu nevarētu pārdot vai nopirkt divreiz, kas izraisītu nelīdzsvarotību sistēmā. Katram daudzumam, kas tiek nodots valstu gāzesvadu tīklu robežpunktā, kopumā tiek pievienots *REDCert DE* sertifikāts, kas ir izsniegts saskaņā ar Vācijas valsts shēmu, kurā ir piemērojama MB metode. Sertifikāts garantē, ka biogāze, kas ir transportēta vai iekļauta [tīklā], atbilst ilgtspējības kritērijiem un ka tā netika pārdota trešajai personai. Šo sertifikātu var saņemt tikai vienu reizi, un to Zviedrijas sabiedrībai *E.ON Biofor* tieši ir izsniegusi Vācijas sabiedrība ar tādu pašu nosaukumu.

20. Enerģijas aģentūra saskaņā ar *STEMFS* 2011/2 2013. gada 3. septembrī 3. pantu pieprasīja *E.ON Biofor* mainīt savu biogāzes ilgtspējības verificēšanas sistēmu, lai nodrošinātu MB veikšanu "konkrēti norobežotā vietā".

21. Pēc Enerģijas aģentūras domām, saglabājot ilgtspējības īpašības, Zviedrijas gāzes tīklā ir iespējams iekļaut ilgtspējīgu gāzi un pārdot tās attiecīgo daudzumu ar šādu kvalifikāciju jebkurā vietā Zviedrijā, lai arī runa nav par vienu un to pašu fizisko gāzi. Tomēr *E.ON Biofor* adresētajā rīkojumā tā apgalvoja, ka ārpus valsts robežām nevar piemērot to pašu principu.

22. Enerģijas aģentūras skatījumā, biogāzes imports, izmantojot dabasgāzes tīklu, neatbilstot MB metodes prasībai tā iemesla dēļ, ka šī metode netiek piemērota "konkrēti norobežotā vietā", kā tas ir noteikts *STEMFS* 2011/2 3. nodaļas 3. punktā. Tādēļ biogāze, ko *E.ON Biofor* importēja Zviedrijā, nevarēja tikt iekļauta tās ilgtspējības verificēšanas sistēmā [11].

23. *E.ON Biofor* cēla iesniedzējtiesā prasību par Enerģijas aģentūras lēmumu, lūdzot atcelt rīkojuma 4. punktu, pret ko pēdējā minētā iebilda.

24. Ņemot vērā pretējus apsvērumus, *Förvaltningsrätten i Linköping* (Pirmās instances administratīvā tiesa, Zviedrija) apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas par atjaunojamajiem energoresursiem 18. panta 1. punktā atrodamie jēdzieni "masu bilance" un "maisījumi" ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstu pienākums ir atzīt tirdzniecību ar biogāzi dalībvalstu starpā ar savienota gāzes tīkla starpniecību?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša – vai šādā gadījumā aplūkotā direktīvas norma ir saderīga ar LESD 34. pantu, lai gan iespējamās tās piemērošanas rezultātā tiek ierobežota tirdzniecība?"

11 Importētā biogāze tādējādi vairs netika klasificēta kā ilgtspējīga biogāze saskaņā ar Zviedrijas tiesību aktiem, un tika zaudēta iespēja saņemt Likumā (1994:1776) par energonodokli (*Lagen* (1994:1776) *om skatt på energi*) paredzētās nodokļu priekšrocības, kas ļauj pārdot biogāzi par konkurētspējīgu cenu salīdzinājumā ar gāzi, kas ir iegūta no fosilā kurināmā.

25. Rakstveida apsvērumus iesniedza abas puses pamatlietā, Eiropas Parlaments, Padome, Komisija un Nīderlandes un Igaunijas valdības. *E.ON Biofor*, Enerģijas aģentūra un trīs Eiropas iestādes piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2016. gada 26. oktobrī.

III – Lietas dalībnieku apsvērumi

A – Par pirmo prejudiciālo jautājumu

26. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija uzskata, ka ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu ir uzlikts pienākums izmantot MB kā tehnisku procedūru, lai pārbaudītu biogāzes atbilstību ilgtspējības kritērijiem. Šajā tiesību normā tikai ir paredzēti obligāti nosacījumi, kas dalībvalstīm ir jānosaka attiecībā uz MB metodes piemērošanu. Tajā nav neviena nosacījuma par jebkāda veida ģeogrāfisko ierobežojumu, tāpēc valstis var brīvi paredzēt vai neparedzēt MB piemērošanu Kopienas iekšējā tirdzniecībā ar biogāzi, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu.

27. Šo Savienības iestāžu skatījumā, 18. panta 1. punkts ir neitrāls attiecībā uz Kopienas iekšējo tirdzniecību ar biogāzi un šo materiāltiesisko jomu tas nereglamentē. Komisija uzskata, ka Direktīvā 2009/28 nav neviena noteikuma par brīvu apriti, ar ko dalībvalstīm būtu uzlikts pienākums tirgot kā ilgtspējīgu biogāzi citās dalībvalstīs ar šo kvalifikāciju likumīgi pārdoto biogāzi.

28. Tādējādi tās uzskata, ka Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir likts akceptēt, ka biogāze, kas tiek importēta no citām valstīm ar valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkla starpniecību, tiek pārdota kā ilgtspējīga biogāze.

29. Nīderlandes valdība piekrīt šim apgalvojumam, bet piebilst, ka, ja Zviedrija pieļauj iespēju izmantot MB procedūru savā valsts gāzesvadu tīklā, tai tā būtu jāpiemēro arī no citām dalībvalstīm importētai biogāzei. Turklāt šo secinājumu pamato tas, ka pastāv brīvprātīgas valsts un starptautiskas shēmas, kuras Komisija apstiprina saskaņā ar Direktīvas 18. panta 4. punktu un kuras veicina pārrobežu tirdzniecību ar biogāzi.

30. *E.ON Biofor* uzskata, ka ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu nav saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko ir aizliegts pārdot kā ilgtspējīgu biogāzi, kas importēta no citas dalībvalsts pa gāzesvadiem, ja minētais imports atbilst nosacījumiem attiecībā uz MB sistēmas izmantošanu.

31. Pēc tās domām, šajā gadījumā imports no Vācijas uz Zviedriju atbilst minētajiem nosacījumiem. Gāzesvadu tīklā tiek sajauktas gāzes ar dažādām ilgtspējības īpašībām un nodrošināta fiziska saikne starp ražošanu un patēriņu, jo biogāzes iekļaušana tīklā un izņemšana no tā notiek valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklā, kas ir konkrēti norobežota fiziska telpa.

32. Turklāt *E.ON Biofor* apgalvo, ka iesniegtie sertifikāti Enerģijas iestādei ļauj pārbaudīt, ka visu sūtījumu, kas tiek izņemti no maisījuma Zviedrijā, summai ir tādas pašas ilgtspējības īpašības kā sūtījumiem, kas ir ievadīti Vācijā šajā pašā maisījumā.

33. *E.ON Biofor* uzskata, ka tās interpretācija ir saderīga ar Savienības likumdevēja izvirzītajiem mērķiem, jo biogāzes transportēšana pa gāzesvadu rada mazāku piesārņojumu un ir lētāka nekā tās pārvadājumi, izmantojot autotransportu, jūras vai dzelzceļa transportu. Pārrobežu tirdzniecība veicinot tās patēriņu un labvēlīgi ietekmējot siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu, kas ir Direktīvā 2009/28 noteiktais mērķis. Savukārt, noraidot MB metodes piemērošanu Kopienas iekšējā tirdzniecībā gadījumā, ja tiek izmantoti gāzesvadi, tiktu izraisīts biogāzes pārvadājumu cenu palielinājums.

34. Igaunijas valdība un Enerģijas aģentūra aizstāv pretēju viedokli. Tās apgalvo, ka Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkta mērķis nav saskaņot biogāzes tirdzniecību Savienībā un tādēļ to nevarot interpretēt tādējādi, ka dalībvalstīm būtu pienākums atzīt MB metodes piemērošanu biogāzei, kas tiek importēta ar savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkla starpniecību.

35. Enerģijas aģentūras skatījumā MB metodei ir jānodrošina biogāzes izsekojamības kontrole no tās ražošanas vietas līdz patēriņam, kas ir jāveic "konkrēti norobežotā vietā", kurā kontroles iestāde var pārbaudīt maisījumā iekļauto vai no tā izņemto biogāzes sūtījumu ilgtspējību. Šo kontroli nav iespējams veikt valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklā, jo nav izveidota tāda Eiropas iestāde, kas to pārraudzītu. Piekrist tam, ka šajā situācijā var piemērot MB metodi, faktiski nozīmētu atzīt tirgojamu sertifikātu sistēmas (*book and claim*) izmantošanu.

B – Par otro prejudiciālo jautājumu

36. Attiecībā uz Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkta spēkā esamību Parlaments un Padome uzskata, ka tajā nav paredzēts ierobežojums Kopienas iekšējai tirdzniecībai ar biogāzi un tādēļ tas nav pretrunā aizliegumam noteikt pasākumus ar importa [kvantitatīviem ierobežojumiem] līdzvērtīgu iedarbību (LESD 34. pants). Tie piebilst, ka, ja rastos minētie ierobežojumi, tos pamatotu imperatīva vides aizsardzības prasība un tiktu ievērots samērīguma princips.

37. Komisija un Igaunijas valdība apgalvo, ka MB metodes izmantošana rada šķērsli Kopienas iekšējai tirdzniecībai ar biogāzi, kas principā ir pretrunā LESD 34. pantam, bet to pamato vides aizsardzība[s apsvērumi]. Savienības likumdevējs neesot nesamērīgi izmantojis savu rīcības brīvību, izvēloties MB kā biogāzes ilgtspējības kontroles metodi. Enerģijas aģentūra, kas arī piekrīt šim apgalvojumam, kā papildu pamatojumu min nepieciešamību nodrošināt enerģijas piegādi.

38. Tomēr *E.ON Biofor* uzskata, ka Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkts ir pretrunā LESD 34. pantam, ja tiktu atzīts, ka ar to tiek veikta izsmeļoša saskaņošana un ka Kopienas iekšienē netiek garantēta ilgtspējīgas biogāzes brīva aprite pa gāzesvadiem. Turklāt tā piebilst, ka ar Zviedrijas pasākumu, ar kuru Zviedrijas izcelsmes biogāzei valsts gāzesvadu tīklā drīkst piemērot MB un ir aizliegts to piemērot biogāzei, kas ir importēta, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu, ir pārkāpts LESD 34. pants. Pēc tās domām, šis ierobežojums esot diskriminējošs un neesot pamatojams ar vides aizsardzības apsvērumiem, nedz ar enerģijas piegādes drošumu, jo tas neatbilst samērīguma principam.

IV – Prejudiciālo jautājumu analīze

39. Tā kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir lūgts interpretēt Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā iekļautos jēdzienus "masu bilance" un "maisījumi", kā arī lemt par minētās normas saderību ar LESD 34. pantu, uzskatu, ka ir jāsniedz daži ievada apsvērumi par šiem jēdzieniem.

40. Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā ir noteikts, ka, lai pārbaudītu biogāzes atbilstību tās 17. panta 2.–6. punktā noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem, lai to varētu kvalificēt kā ilgtspējīgu biodegvielu, ir jāpiemēro MB metode.

41. Šī kvalifikācija jeb "zaļais sertifikāts" ir *conditio sine qua non* biodegvielas patēriņa ņemšanai vērā, lai a) izvērtētu, vai dalībvalstis izpilda savas saistības samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas; b) izvērtētu pienākumu lietot atjaunojamos energoresursus izpildi un c) saņemtu dažāda veida atbalstu, kuru dalībvalstis ir izveidojušas, lai veicinātu no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas patēriņu.

42. Direktīvas 2009/28 17. panta 2.–6. punktā minēto ilgtspējības kritēriju mērķis ir novērst to, ka, lai iegūtu bioloģisko kurināmo, biomasas ražošanai var tikt izmantotas ļoti vērtīgas ekoloģiskas zonas [12]. Turklāt biogāzes ražošanai izmantotajām izejvielām ir jāatbilst Savienības tiesību normās par lauksaimniecību noteiktajām vides prasībām [13]. Biogāzes ilgtspējības kritēriji konkrēti attiecas uz abiem mērķiem.

43. Ar Direktīvu 2009/28 tiek izsmeļoši saskaņoti biogāzes ilgtspējības kritēriji tādējādi, ka saskaņā ar 17. panta 8. punktu dalībvalstis nevar ieviest papildu kritērijus, nedz arī vairs nepiemērot kādu no Direktīvas 2009/28 17. pantā noteiktajiem kritērijiem [14].

44. Tā kā tas ir loģiski, ir jāpārbauda, vai pārdotā biogāze atbilst ilgtspējības kritērijiem, un pastāv dažādas metodes un procedūras, no kurām Direktīvā 2009/28 tika izvēlēta MB metode. Veicot šo izvēli, tika noraidīta:

– identitātes saglabāšanas metode, kas nepieļauj biodegvielu maisījumus savā starpā vai to maisījumus ar citiem kurināmā veidiem, jo tiek prasīts, lai biodegviela obligāti paliktu nesajaukta un būtu identificējama, sākot no tās ražošanas posma līdz tās patēriņa posmam. Savienības likumdevējs nepieņēma šo metodi tās lielo administratīvo un transportēšanas izmaksu dēļ [15];

– tirgojamo sertifikātu (*book and claim*) [16] metode, kas ļautu piegādātājiem pierādīt, ka pārdodamā kurināmā partija ir iegūta no atjaunojamajiem energoresursiem. Piemērojot šo metodi, nebūtu tiešas saiknes starp pārdoto biokurināmo un tā ražošanu no biomasas, kas atbilst ilgtspējības kritērijiem, tādējādi uzņēmējiem nebūtu jāpierāda nekāda izsekojamība un tās administratīvās izmaksas būtu minimālas.

45. Jānorāda, ka Savienības likumdevējs nolēma noteikt MB metodes piemērošanu kā vidusceļa risinājumu starp divām iepriekš minētajām metodēm, jo tajā vienlaikus tirdzniecībā ir atļauti dažādi biodegvielu maisījumi un nodrošināta izsekojamība no to izcelsmes līdz to patēriņam. Piemērojot MB metodi, tirgotājam tiek noteikta prasība nodrošināt dokumentāciju, kas apliecina, ka tāds pats no izplatīšanas tīkla izņemtais biodegvielas daudzums tika iekļauts minētajā tīklā un tas ir ticis iegūts, ievērojot Direktīvas 2009/28 17. panta 2.–6. punktā noteiktos ilgtspējības kritērijus. Tās piemērošanas administratīvās izmaksas ir lielākas nekā tirgojamo sertifikātu izmaksas, taču tā ir efektīvāka, lai veicinātu biodegvielas ražošanu [17].

12 Piemēram, zemes platības ar augstu bioloģisko daudzveidību (pirmatnēji meži un citas mežu zemes; platības, kas ir paredzētas, lai aizsargātu reti sastopamas, apdraudētas vai izmirstošas ekosistēmas vai sugas; pļavas, kurās valda liela bioloģiskā dažādība) vai zemes platības ar augstu oglekļa koncentrāciju (mitrāji, platības ar mežaudzēm vai augstiem kokiem) un kūdrāji.

13 Padomes 2009. gada 19. janvāra Regula (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV 2009, L 30, 16. lpp.).

14 Tāds ir viedoklis, ko Komisija ir paudusi Paziņojumā par ES biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības shēmas praktisku īstenošanu un par biodegvielu uzskaites noteikumiem (OV 2010, C 160. 8. lpp.).

15 Šo trīs metožu priekšrocību un trūkumu salīdzinošo analīzi skat. Final report for Task 1 in the context of the project ENER/C1/2010-431, Jasper Van de Staaij, J.; Van den Bos, A., Toop, G., Alberici, S., Yildiz, I., *Analysis of the operation of the mass balance system and alternatives*, 2012.

16 Skat. 2008. gada 23. janvāra dokumentu SEC/2008/0085, galīgā redakcija, Commission staff working document – Impact assessment – Document accompanying the package of implementation measures for the EU's objectives on climate change and renewable energy for 2020, 148. lpp.

17 Šajā ziņā Direktīvas 2009/28 preambulas 76. apsvērumā ir noteikts, ka pārmaiņas tirgus dalībnieku rīcībā "notiks tikai tad, ja biodegvielai un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem, kas atbilst šiem kritērijiem atšķirībā no degvielas, kura neatbilst kritērijiem, tiks paredzēts uzcenojums. Saskaņā ar masas bilances metodi, ko izmanto atbilstības kontrolei, pastāv fiziska saikne starp to biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanu, kas atbilst ilgtspējības kritērijiem, un biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo patēriņu Kopienā, kas nodrošina pienācīgu piegādes un pieprasījuma attiecību, kā arī cenu, kas ir lielāka nekā sistēmās, kur šādas saiknes nav. Tādēļ, lai nodrošinātu, ka biodegvielas un bioloģisko šķidro kurināmo, kas atbilst ilgtspējības kritērijiem, var pārdot par augstāku cenu, būtu jāizmanto masu bilances metode, lai kontrolētu atbilstību. Tam būtu jāsaglabā sistēmas integritāte, vienlaikus neradot nesaprātīgu slogu nozarei".

46. Saskaņā ar Direktīvas 2009/28 preambulas 76. apsvērumu Komisijai bija jāpārbauda citas biodegvielu verificēšanas procedūras un 2010. un 2012. gadā ir jāinformē (18. panta 2. punkts) Eiropas Parlaments un Padome par MB metodes darbību un par iespēju apstiprināt citas metodes. Tās ziņojumā tika secināts, ka MB metode joprojām bija vispiemērotākā [18].

47. Ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu, manuprāt, ir veikta daļēja MB metodes piemērošanas veida saskaņošana [19], katrā gadījumā paredzot trīs nosacījumus, proti:

– ir jāatļauj izejvielu vai biodegvielus ar atšķirīgām ilgtspējības īpašībām maisījumi;

– ir jāpieprasa informācija par biodegvielas sūtījumu ilgtspējības īpašībām un apjomiem, kam aizvien jābūt saistītiem ar maisījumu;

– ir jānodrošina, ka visu no maisījumiem izņemto sūtījumu summai ir tādas pašas ilgtspējības īpašības un tās ir tādos pašos daudzumos kā attiecīgajai visu maisījumam pievienoto sūtījumu summai.

48. Pamatojoties uz šo daļējo saskaņošanu, ar Direktīvu 2009/28 ir atļauts izmantot praksē MB metodi, alternatīvi piemērojot:

– valstī piemērojamo shēmu, ko noteikusi katras dalībvalsts kompetentā iestāde, saskaņā ar Direktīvas 2009/28/EK 18. panta 3. punktu;

– brīvprātīgas starptautiskās vai valstu shēmas, kuras atzinusi Komisija, saskaņā ar Direktīvas 2009/28 18. panta 4. un 5. punkta nosacījumiem;

– starptautisku shēmu, kas ir paredzēta divpusējā vai daudzpusējā nolīgumā, kuru Savienība ir noslēgusi ar trešajām valstīm un kuru Komisija ir atzinusi šajā nolūkā.

49. Pašlaik Savienība nav noslēgusi nevienu nolīgumu ar trešajām valstīm, un MB metode tiek piemērota gan valstu shēmās (kā Zviedrijā šajā lietā), gan deviņpadsmit brīvprātīgajās shēmās, kuras Komisija līdz šim ir atzinusi [20].

A – Pirmais prejudiciālais jautājums: Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkta interpretācija

50. Iesniedzējtiesa savā pirmajā jautājumā vaicā, vai ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu, ciktāl tajā ir paredzēta MB metodes izmantošana, ir uzlikts pienākums atļaut tirdzniecību ar biogāzi starp dalībvalstīm, izmantojot savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu.

51. Kā tika izklāstīts, strīda pamatā ir prasība izmantot MB "konkrēti ierobežotā vietā" Zviedrijā, un šī iemesla dēļ Enerģijas aģentūra paziņoja *E.ON Biofor*, ka valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkls neatbilst šai prasībai.

18 Skat. 2011. gada 31. janvāra dokumentu SEC/2010/0129, galīgā redakcija, *Commission Staff Working Document Report on the operation of the mass balance verification method for the biofuels and bioliquids sustainability scheme in accordance with Article 18(2) of Directive 2009/28/EC.*

19 Komisijas paziņojumā par brīvprātīgām shēmām un standartvērtībām ES biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības shēmā (OV 2010, C 160, 1. lpp.) ir sniegti papildu precizējumi par to, kā izmantojama MB metode kā procedūra, lai nodrošinātu biodegvielu glabāšanas ķēdi, ar ko var nodrošināt ilgtspējības kritēriju ievērošanas izsekojamību no ražošanas posma līdz tā galapatēriņam. Komisija uzsvēra, ka masu bilance ir sistēma, kurā "ilgtspējības īpašības" ir saistītas ar "sūtījumiem", un, kad tiek sajaukti sūtījumi ar atšķirīgām ilgtspējības īpašībām, katra sūtījuma atsevišķie apjomi un ilgtspējības īpašības joprojām ir attiecināmas uz maisījumu. Ja maisījums tiek sadalīts, katram sūtījumam, kas no tā ir paņemts, var piešķirt jebkuru ilgtspējības īpašību kopumu (norādot apjomus), ciktāl visu no maisījuma izņemto sūtījumu apjomu summa atbilst tām pašām ilgtspējības īpašībām tādā proporcijā.

20 Skat. https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/biofuels/voluntary-schemes.

52. Faktiski nepieciešamība veikt MB konkrēti norobežotā vietā nav viena no Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā paredzētajām MB prasībām. Norāde "vieta" ir lietota Komisijas 2010. gada Paziņojumā, kurā, aplūkojot dažādas formas, kas var būt biodegvielu maisījumam, ir apgalvots, ka "sūtījums parasti ir saskarē, piemēram, tvertnē, pārstrādes vai loģistikas iekārtā vai vietā (definēta kā ģeogrāfiska atrašanās vieta ar precīzi noteiktām robežām, kurā produktus var sajaukt)" [21].

53. No šī Komisijas precizējuma neizriet neviena prasība papildus tām, kas attiecībā uz MB metodes izmantošanu ir noteiktas Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā. Tādējādi var tikt sajauktas biogāzes ar dažādiem ilgtspējības līmeņiem un biogāzes ar gāzēm, kas ir iegūtas no fosilā kurināmā, un maisījums ir jāveic ģeogrāfiskajā vietā, kurā tas ir izdarāms (konteiners, apstrādes vai loģistikas iekārta, gāzesvads utt.).

54. Tā kā Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā ir apkopoti tikai MB metodes piemērošanas tehniskie pamatnosacījumi, kurus minēju iepriekš [22], tās ietekme uz Kopienas iekšējo tirdzniecību ar biogāzi, izmantojot gāzesvadus, ir neitrāla. Piekrītu Komisijai, Padomei un Parlamentam, ka normā nav nedz noteikts, nedz aizliegts piemērot šo metodi pārrobežu tirdzniecībā ar biogāzi.

55. Dalībvalstīm ir jānosaka normas, kas reglamentē MB metodi, lai precizētu tās piemērošanu, un jānodrošina Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu ievērošana. Tāpēc tās var noteikt, ka MB ir veicama gan ražotnēs, gan valsts gāzesvadu tīklā (kā to ir apstiprinājusi Zviedrija, Vācija un Nīderlande) vai arī valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklā, ja vien ir iespējams nodrošināt glabāšanas ķēdi un biogāzes izsekojamību.

56. Ilgtspējības kritēriju pilnīga saskaņošana, MB noteikšana, lai pārbaudītu biogāzes atbilstību minētajiem kritērijiem, un daļēja MB izmantošanas tehnisko nosacījumu saskaņošana neapšaubāmi veicina Kopienas iekšējo tirdzniecību ar šo biodegvielu. Direktīvas 2009/28 preambulas 94. apsvērums tieši attiecas uz tās 17. un 18. panta saskaņošanas mērķi, precizējot, ka tās pieņemšanas juridiskais pamatojums ir EKL 95. pants (LESD 114. pants) un ka ar to "dalībvalstu starpā atvieglo to biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo tirdzniecību [..]".

57. Tādējādi, kā savos apsvērumos ir norādījusi Komisija, Direktīvā 2009/28 nav neviena noteikuma par biogāzes beznosacījuma apriti starp dalībvalstīm, un tās var ieviest dažādas MB piemērošanas shēmas, nosakot ierobežojumus Kopienas iekšējai tirdzniecībai ar ilgtspējīgu biogāzi. Būtu jāveic pilnīga MB metodes izmantošanas nosacījumu saskaņošana, lai visas valstu shēmas būtu līdzīgas un tādējādi tiktu nodrošināta likumīgi pārdotās biogāzes brīva aprite jebkurā no tām.

58. Tā kā šī pilnīgā saskaņošana nav veikta, uzņēmēji var panākt biogāzes brīvu pārrobežu apriti tikai, izmantojot brīvprātīgas verificēšanas sistēmas, kuras ir apstiprinājusi Komisija saskaņā ar Direktīvas 2009/28 18. panta 4. punktu. Enerģētikas aģentūra šajā kontekstā atzīst, ka pārrobežu tirdzniecībā nav neatbilstīgi atzīt ilgtspējīgu biogāzi [23], kas tiek ievesta ar kādu no šiem sertifikātiem, kā tas ir *International Sustainability and Carbon Certification* (*ISCC*), *REDcert EU* un *NTA* 8080 shēmu gadījumā [24].

21 Komisijas Paziņojums, minēts 19. zemsvītras piezīmē, 2.2.3. punkts.

22 Skat. šo secinājumu 47. punktu.

23 Tās rakstveida apsvērumu 30.–32. punkts.

24 Komisijas 2016. gada 9. augusta Īstenošanas lēmums (ES) 2016/1361 par shēmas *International Sustainability & Carbon Certification system* atzīšanu, lai pierādītu atbilstību Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 98/70/EK un 2009/28/EK paredzētajiem ilgtspējības kritērijiem (OV 2016, L 215, 33. lpp.), Komisijas 2012. gada 24. jūlija Īstenošanas lēmums 2012/432/ES par shēmas *REDcert* atzīšanu, lai pierādītu atbilstību ilgtspējības kritērijiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 98/70/EK un 2009/28/EK (OV 2012, L 199, 24. lpp.), un Komisijas 2012. gada 31. jūlija Īstenošanas lēmums par shēmas "NTA 8080" atzīšanu, lai pierādītu atbilstību ilgtspējības kritērijiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/70/EK un 2009/28/EK (OV 2012, L 205, 17. lpp.).

59. Tādējādi ierosinu Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā lietoto jēdzienu "masu bilance" un "maisījumi" interpretācija nedz aizliedz, nedz uzliek pienākumu dalībvalstīm bez nosacījumiem atļaut tirdzniecību ar ilgtspējīgu biogāzi, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu.

B – Otrais prejudiciālais jautājums: Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkta saderība ar LESD 34. pantu

60. Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiktu sniegta noliedzoša atbilde, iesniedzējtiesa jautā Tiesai par iespējamo Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkta nesaderību ar LESD 34. pantu, ar ko ir aizliegti pasākumi ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

61. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 34. panta aizliegums "attiecas ne tikai uz valsts pasākumiem, bet arī uz Savienības iestāžu pasākumiem", tādējādi atvasinātajās tiesību normās tas arī ir jāievēro [25].

62. Šis aizliegums ir mazāk stingrs attiecībā uz Savienības iestādēm nekā dalībvalstīm [26], jo Tiesa minētajām iestādēm piešķir plašu rīcības brīvību, īstenojot to saskaņošanas kompetenci preču ražošanas un tirdzniecības jomā. Tomēr tās var pieņemt normas, kurās uz laiku var saglabāt šķēršļus Kopienas iekšējai tirdzniecībai, kas ir posms pirms to galīgas novēršanas [27].

63. MB metodes noteikšana, lai pārbaudītu biogāzes atbilstību ilgtspējības kritērijiem saskaņā ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu, rada zināmu šķērsli Kopienas iekšējai tirdzniecībai ar minēto preci, ciktāl ar to saimnieciskās darbības subjektiem ir uzlikts pienākums uzņemties papildu administratīvos un finansiālos izdevumus, kuru nebūtu, ja tiktu izraudzīta tirgojamo sertifikātu metode (vai pat pilnīga regulējuma atcelšana, kas saimnieciskās darbības subjektiem piešķirtu brīvību pierādīt savas biogāzes ilgtspējību citos veidos).

64. Turklāt, kā esmu norādījis, Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punkta daļēja saskaņošana attiecībā uz MB metodi dod dalībvalstīm iespēju noteikt atšķirīgas valstu shēmas tās izmantošanai, un tādējādi saskaņā ar vienas valsts shēmu par ilgtspējīgu atzīta biogāze varētu netikt atzīta par tādu citā dalībvalstī. Pilnīga saskaņošana ļautu novērst šādus tehniskus šķēršļus un nodrošinātu, ka kādā dalībvalstī likumīgi saražota un pārdota ilgtspējīga biogāze ar šo pašu "etiķeti" varētu nonākt citās Savienības valstīs izplatīšanas tajās nolūkā.

65. Kopienas iekšējās tirdzniecības ierobežojumi, kas izriet no MB metodes izmantošanas (un kas, iespējams, nav saderīgi ar LESD 34. pantu), var tikt pamatoti ar imperatīvu vides aizsardzības prasību, un tiem ir jāatbilst samērīguma principam. Apsvērumi, kurus paudīšu turpinājumā par valsts tiesību normu, ar ko ir noteikts pienākums veikt MB konkrēti norobežotā vietā Zviedrijā, ir piemērojami šeit, ar vienu atšķirību, ka Direktīvas 2009/29 18. panta regulējums ir vispārpiemērojams visās valstīs bez jebkādas diskriminācijas vai protekcionisma, ar ko tiktu pārkāpts samērīguma kritērijs.

25 Spriedumi, 1984. gada 17. maijs, *Denkavit Nederland* (15/83, EU:C:1984:183), 15. punkts; 2005. gada 12. jūlijs, *Alliance for Natural Health y otros* (apvienotās lietas C-154/04 un C-155/04, EU:C:2005:449), 47. punkts, un 2012. gada 12. jūlijs, *Association Kokopelli* (C-59/11, EU:C:2012:447), 80. punkts. Skat. arī ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:37), kurā viņš ierosināja atzīt Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punktu par spēkā neesošu, jo ar to tika pārkāpti LESD 34.–36. pants, piešķirot dalībvalstīm pilnvaras aizliegt vai ierobežot piekļuvi savām atbalsta shēmām zaļās elektroenerģijas ražotājiem, kuru iekārtas atradās citā dalībvalstī.

26 Piemēram, Tiesa 2004. gada 14. decembra sprieduma *Arnold André* (C-434/02, EU:C:2004:800) 59. punktā apgalvoja: "Lai gan aizliegums tirgot tabakas izstrādājumus orālai lietošanai, kas paredzēts Direktīvas 2001/37 8. pantā, ir viens no ierobežojumiem, uz ko attiecas EKL 28. pants [tagad LESD 34. pants], to, kā tas norādīts šī sprieduma 56. punktā, tomēr pamato cilvēku veselības aizsardzības apsvērumi. Tāpēc to nekādā gadījumā nevar uzskatīt par tādu, kas noteikts, pārkāpjot EKL 28. pantu [tagad LESD 34. pants]."

27 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "ir jāatzīst Savienības likumdevēja plašā rīcības brīvība tādā jomā, par kādu ir runa pamatlietā, kurā tam ir jāizdara izvēle ar politiku, ekonomiku un sociālām lietām saistītos jautājumos un kurā tam ir jāveic sarežģīts novērtējums. Līdz ar to tikai šajā jomā veiktā pasākuma acīmredzama neatbilstība mērķim, ko kompetentās iestādes vēlas sasniegt, var ietekmēt šāda pasākuma likumību". Skat. tostarp spriedumus, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brand* u.c. (C-547/14, EU:C:2016:325), 166. punkts, un 2002. gada 10. decembris, *British American Tobacco (Investments) e Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741), 123. punkts.

66. Turklāt, lai arī Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktā ir ietverts pagaidu ierobežojums Kopienas iekšējai tirdzniecībai ar biogāzi, ar to vienlaikus tiek veicināta šīs tirdzniecības attīstība ilgterminā, tātad saskaņā ar iepriekš minēto Tiesas judikatūru tas neļauj kvalificēt minēto pasākumu kā pasākumu ar [kvantitatīviem ierobežojumiem] līdzvērtīgu iedarbību, kas ir pretrunā LESD 34. pantam. Vairāki iemesli liecina par labu šim secinājumam.

67. Pirmkārt, MB metode rada mazākas grūtības Kopienas iekšējā tirdzniecībā nekā identitātes saglabāšanas metode, kā to esmu izklāstījis iepriekš [28], un vienlaikus tā ļauj veikt ilgtspējīgas biogāzes izsekojamības kontroli.

68. Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2009 18. panta 4. punktu uzņēmēji, lai piemērotu MB sistēmu, drīkst izmantot brīvprātīgas valsts un starptautiskas shēmas, kuras pirms tam ir atzinusi Komisija. Šīs brīvprātīgās shēmas var izmantot gan valsts iekšējā tirdzniecībā, gan Kopienas iekšējā tirdzniecībā. Ar to izmantošanu uzņēmējam saskaņā ar šīs Direktīvas 18. panta 7. punktu [29] tiek sniegta garantija, ka biogāze, kuras ilgtspējība tika apstiprināta ar MB, kas ir atzīta kādā no šīm brīvprātīgajām shēmām, varēs tikt pārdota citā dalībvalstī ar tādiem pašiem nosacījumiem kā valsts izcelsmes biogāze, kas ir pārbaudīta ar valsts shēmā piemērojamo MB.

69. Treškārt, Direktīvas 2008/29 18. panta 9. punktā ir minēta iespēja nākotnē aizstāt MB metodi ar citām metodēm, kas mazāk ierobežo Kopienas iekšējo tirdzniecību, piemēram, varētu tikt izmantota tirgojamo sertifikātu metode. Šī norma pierāda, ka MB metode ir pirmais posms, lai veicinātu Kopienas iekšējo tirdzniecību ar biogāzi, pat ja ar to uz laiku ir paredzēti zināmi šķēršļi, kas vēlāk var tikt novērsti.

70. Tādējādi, tā kā MB metodes izvēle, kā tā tika aprakstīta, ir pakļauta acīmredzami sarežģītam dažādu (ekonomisku un tehnisku) faktoru vērtējumam un tā kā es nedomāju, ka šis pasākums būtu acīmredzami neatbilstīgs izvirzītā mērķa sasniegšanai, nav neviena iemesla uzskatīt, ka ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu ir pārkāpts LESD 34. pants.

C – Zviedrijas tiesiskā regulējuma saderība ar LESD 34. pantu

71. Tiesa ir nospriedusi, ka, ja kādā jomā ir veikta izsmeļoša saskaņošana Savienības līmenī, katrs ar to saistītais valsts pasākums ir jāizvērtē, ņemot vērā šā saskaņošanas pasākuma normas, nevis primāro tiesību aktu normas [30]. Tomēr jebkurai valsts normai, ar kuru valsts tiesībās ir transponēta direktīva, kurā nav paredzēta izsmeļoša saskaņošana, ir jābūt saderīgai ar sākotnējām tiesībām [31].

72. Tā kā ar Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu ir veikta tikai daļēja, nevis izsmeļoša saskaņošana attiecībā uz MB metodes izmantošanu, lai pārbaudītu biogāzes ilgtspējību, Zviedrijas valsts shēma ir jāanalizē kopsakarā ar LESD 34. pantu.

28 Skat. šo secinājumu 43. un 44. punktu.

29 Atgādināšu, ka saskaņā ar šo tiesību normu: "Ja uzņēmējs iesniedz pierādījumu vai informāciju, kas iegūta saskaņā ar nolīgumu vai shēmu, kurai piemēro saskaņā ar šā panta 4. punktu pieņemtu lēmumu, ciktāl uz to attiecas šis lēmums, dalībvalsts neprasa piegādātājam nodrošināt turpmākus atbilstības pierādījumus par 17. panta 2. līdz 5. punktā definēto ilgtspējības kritēriju ievērošanu vai informēt par šā panta 3. punkta otrajā daļā minētajiem pasākumiem."

30 Spriedums, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), 57. punkts un tajā minētā judikatūra.

31 Spriedumi, 2000. gada 12. oktobris, *Ruwet* (C-3/99, EU:C:2000:560), 47. punkts, un 2003. gada 18. septembris, *Bosal* (C-168/01, EU:C:2003:479), 25. un 26. punkts. Gadījumā, ja tiek veikta izsmeļoša saskaņošana ar direktīvām, kurās ir atļauti vairāk aizsargājoši valsts pasākumi, Tiesa arī uzskata, ka tiem ir jābūt saderīgiem ar LESD 34.–36. pantā noteiktajiem aizliegumiem (spriedums, 2008. gada 16. decembris, *Gysbrechts* un *Santurel Inter*, C-205/07, EU:C:2008:730, 33.–35. punkts).

73. Konkrētāk, ir jānosaka, vai nosacījums, ka MB ir jāveic tādā konkrētā norobežotā vietā kā Zviedrijas gāzesvadu tīkls, bet ne valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkls, ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegts ar LESD 34. pantu. Kaut gan iesniedzējtiesa neuzdod [šo] jautājumu tieši, manuprāt, tas ir jāaplūko, lai Tiesas atbilde būtu lietderīga pamatlietas atrisināšanai.

74. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 34. pants, ar ko starp dalībvalstīm ir aizliegti pasākumi ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, attiecas uz visiem valstu pasākumiem, kas var tieši vai netieši, aktuāli vai potenciāli ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību [32].

75. Enerģijas aģentūras pasākums, kas bez izšķirības ir piemērojams visai Zviedrijā pārdotajai ilgtspējīgai biogāzei neatkarīgi no tās izcelsmes, liedz piemērot MB biogāzei, kas tiek importēta, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu, un tādējādi tas apgrūtina biogāzes importu no citām dalībvalstīm ar šī tīkla starpniecību un rada tam šķēršļus.

76. Ja biogāze, kas ir likumīgi saražota un pārdota Vācijā un principā atbilst Direktīvas 2009/28 17. pantā noteiktajām ilgtspējības prasībām, nevar tikt ievesta Zviedrijā kā ilgtspējīga biogāze, ja to transportē pa gāzesvadu, valsts pasākums ierobežo importu, un tādējādi tas nav saderīgs ar LESD 34. pantu. Lai arī, kā apgalvo Enerģijas aģentūra, to varētu izplatīt kā neilgtspējīgu biogāzi, tās rentabilitāte saimnieciskās darbības subjektam samazinātos, jo tikai ilgtspējīgai biogāzei tiek piemērots labvēlīgs nodokļu režīms, kas to padara konkurētspējīgu salīdzinājumā ar fosilo kurināmo.

77. Enerģijas aģentūra uzskata, ka ar Zviedrijas normu nav aizliegta pārrobežu tirdzniecība ar ilgtspējīgu biogāzi, ka uzņēmēji to var importēt no citām dalībvalstīm pa gāzesvadu, piemērojot vienu no Komisijas apstiprinātajām brīvprātīgajām shēmām saskaņā ar Direktīvas 2009/28 18. panta 4. punktu [33]. Tā piebilst, ka tie arī var izmantot autopārvadājumus, dzelzceļa pārvadājumus vai jūras pārvadājumus un vēlāk šo importēto biogāzi iekļaut Zviedrijas gāzesvadu tīklā.

78. Neviens no abiem minētajiem argumentiem man nešķiet pietiekams, lai atspēkotu pasākuma ierobežojošo iedarbību. Protams, biogāzi varētu sašķidrināt un eksportēt uz Zviedriju pa sauszemi, jūru vai dzelzceļu, saglabājot tās īpašības un piemērojot identitātes saglabāšanas metodi, bet, kā norādīja *E.ON Biofor*, šie transportlīdzekļi, kas nav gāzesvads, būtiski palielina gala cenu, liedzot *de facto* tās importu Zviedrijā, jo tā nebūs konkurētspējīga biogāze salīdzinājumā ar Zviedrijas izcelsmes biogāzi [34].

79. Brīvprātīgas shēmas, kurās tiek piemērota MB metode, izmantošana būtu vienīgais veids, kā citu valstu saimnieciskās darbības subjekti varētu eksportēt ilgtspējīgu biogāzi Zviedrijā, savukārt Zviedrijas biogāzes ražotāji varētu izvēlēties vienu no šīm brīvprātīgajām shēmām vai Zviedrijas valsts shēmu, kas varētu sniegt tiem lielākas priekšrocības. Lai pierādītu savas biogāzes ilgtspējību, *E.ON Biofor* izmantoja Vācijas valsts shēmu *REDCert DE*, un saskaņā ar tās apgalvojumiem tiesas sēdē tādu brīvprātīgu MB kontroles shēmu kā *REDCert EU*, ko ir apstiprinājusi Komisija, izmantošana nozīmētu papildu izmaksas.

32 It īpaši skat. spriedumus, 1974. gada 11. jūlijs, *Dassonville* (8/74, EU:C:1974:82), 5. punkts; 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), 66. punkts; 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192), 77. punkts, un 2016. gada 29. septembris, *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732), 93. punkts.

33 Skat. šo secinājumu 68. punktu.

34 Saskaņā ar *EO.N Biofor* aprēķinu importēšana ar autotransportu no Vācijas uz Zviedriju būtu 25 līdz 50 reizes dārgāka nekā tās pašas gāzes imports pa gāzesvadiem.

80. Šķērsli biogāzes importam no citām dalībvalstīm, izmantojot gāzesvadu tīklu, tomēr varētu pamatot ar kādu no LESD 36. pantā minētajiem vispārējo interešu apsvērumiem vai imperatīvajām prasībām. Tiesa ir nospriedusi, ka valsts normu vai praksi, kas ir pasākums ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, var pamatot ar šādiem apsvērumiem vai prasībām. Saskaņā ar samērīguma principu abos gadījumos valsts pasākumam ir jābūt piemērotam, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un tas nedrīkst pārsniegt šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo [35].

81. Enerģijas aģentūras pasākums atvieglo Zviedrijas biogāzes ražotājiem MB izmantošanu, ļaujot tiem veikt maisījumus valsts gāzesvadu tīklā, kas ir mazāk ierobežojošs pasākums salīdzinājumā ar to, ja viņiem tas būtu jādara katrā ražošanas procesa posmā. Tādējādi tas dod priekšroku šādas atjaunojamās enerģijas izmantošanai, un no šī skatpunkta to varētu pamatot ar vides aizsardzības [apsvērumiem] [36], konkrētāk, [ar mērķi] veicināt biogāzes kā atjaunojamās enerģijas [37], kas sekmē siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu, kurš ir viens no galvenajiem klimata pārmaiņu cēloņiem, kurus Savienība un tās dalībvalstis ir apņēmušās novērst [38]. Zviedrijas pasākums palīdz nodrošināt enerģijas piegādi, jo tas ļauj apmierināt pieprasījumu pēc biogāzes transportam, kas ir Zviedrijas shēmas mērķis, paredzot nodokļu stimulēšanu.

82. Veicinot vides aizsardzību, nodrošinot atbalstu atjaunojamajai enerģijai kopumā un it īpaši biogāzei, pasākums netieši veicina arī cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzību, kas ir LESD 36. pantā minētie vispārējo interešu apsvērumi [39].

83. Taču Zviedrijas Enerģijas aģentūras lēmumā ir jāievēro samērīguma princips, kas nozīmē, ka tam ir jābūt piemērotam, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un tas nedrīkst pārsniegt šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

84. Neuzskatu, ka MB metodes izmantošana tikai Zviedrijas gāzesvadu tīklā, izslēdzot tās piemērošanu valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklā, būtu stingri nepieciešama, lai veicinātu ilgtspējīgas biogāzes izmantošanu Zviedrijā. Gluži pretēji, tas *de facto* padara neiespējamu biogāzes importu Zviedrijā no citām dalībvalstīm, ja šis imports palielinātu biogāzes piedāvājumu un veicinātu šīs biodegvielas plašāku izmantošanu.

85. Es neatrodu pietiekamus iemeslus, kāpēc Zviedrijai būtu jāaizliedz saimnieciskās darbības subjektiem, kas to vēlas, importēt ilgtspējīgu biogāzi, izmantojot ar citām Savienības valstīm savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu, kas ir pārbaudīta ar MB metodi, ja viņi, tāpat kā Zviedrijas ražotāji, var pierādīt savas biogāzes ilgtspējību saskaņā Direktīvas 2009/28 18. pantu un tās valsts shēmu, kurā tiek piemērota MB metode. Šo argumentu apstiprina arī norāde, ka Komisija var pieņemt lēmumu par to, ka valsts shēma, kurā tiek piemērota MB metode (par kuru ir ticis paziņots), automātiski ir savstarpēji jāatzīst tāpat kā brīvprātīgās shēmas [40].

35 Skat. it īpaši spriedumus, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), 76. punkts, un 2008. gada 11. decembris, Komisija/Austrija (C-524/07, EU:C:2008:717), 54. punkts.

36 Saskaņā ar lietas dalībnieku sniegtajiem datiem biogāze transportam ir mazāk piesārņojoša degviela nekā benzīns vai dīzeļdegviela, jo tiek emitēts līdz pat 93 % mazāk oglekļa dioksīda par enerģijas vienību.

37 Skat. spriedumus, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160), 73. punkts; 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192), 91. punkts, un 2016. gada 29. septembris, *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732), 84. punkts.

38 Kā ir skaidri norādīts Direktīvas 2009/28 preambulas 1. apsvērumā, tās izmantošanas palielinājumam ir būtiska vieta to pasākumu kopumā, kuri jāveic, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas un izpildītu Kioto protokola prasības, kas pievienots Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējai konvencijai. Skat. spriedumus, 2013. gada 26. septembris, *IBV & Cie* (C-195/12, EU:C:2013:598), 56. punkts, un 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192), 92. punkts.

39 Spriedumi, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160), 75. punkts, un 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), 80. punkts.

40 Komisijas 2016. gada 11. maija Īstenošanas lēmums (ES) 2016/708 par Austrijas Lauksaimniecības sertifikācijas shēmas atbilstību Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 98/70/EK un Direktīvā 2009/28/EK izklāstītajiem nosacījumiem (OV 2016, L 122, 60. lpp.).

86. Zviedrijas Enerģijas aģentūra savu rīcību mēģina pamatot ar to, ka nav izveidota Eiropas iestāde, kura kontrolētu valstu gāzesvadu tīklu un kurai būtu piešķirtas pilnvaras uzraudzīt MB piemērošanu, lai nodrošinātu Kopienas iekšējā tirdzniecībā pārdotā ilgtspējīgas biogāzes daudzuma izsekojamību un vienlaikus nepieļautu, ka uzņēmēji varētu izmantot vairāk nekā vienu atbalstu tās ražošanai vai tirdzniecībai. Tiesas sēdē tā uzsvēra neiespējamību pārbaudīt no Vācijas Zviedrijā importētās biogāzes uzglabāšanas ķēdi, jo tā pati nevar veikt kontroli attiecībā uz biogāzes ražotājiem Vācijā.

87. Šis arguments, manuprāt, nav pieņemams, jo ar Direktīvas 2009/28 18. panta 4. punktu ir atļauta ilgtspējīgas biogāzes brīva aprite pa gāzesvadiem, ja tās izsekojamību nodrošina Komisijas apstiprinātās brīvprātīgās shēmas. Ja uzņēmējs saskaņā ar ražotājvalsts shēmu pierāda, ka attiecībā uz ilgtspējīgu biogāzi, kas pa gāzesvadiem tiek importēta no kādas dalībvalsts, ir ievērota MB, Zviedrijas iestādēm būtu jāakceptē šis imports un nebūtu jāliedz tās ievadīšana Zviedrijas gāzesvadu tīklā.

88. Daļējai MB izmantošanas saskaņošanai, ko reglamentē Direktīvas 2009/28 18. panta 1. un 3. punkts, jāļauj savstarpēji atzīt dalībvalstīs saražoto ilgtspējīgo biogāzi, ja vien dalībvalstis nepierāda, ka pastāv imperatīva prasība, kas pamato tās noraidījumu. Zviedrijas Enerģijas aģentūra nav minējusi pietiekamus argumentus, lai atspēkotu šo prezumpciju par biogāzes, kas ir likumīgi saražota un pārdota Vācijā kā ilgtspējīga biogāze un eksportēta Zviedrijā pa gāzesvadiem, savstarpēju atzīšanu.

89. Zviedrija varētu atļaut saimnieciskās darbības subjektiem pierādīt viņu biogāzes ilgtspējību, sniedzot informāciju par to izcelsmes valstī izmantojamo shēmu, kurā tiek piemērota MB. Šāda alternatīva mazāk ierobežo Kopienas iekšējo tirdzniecību nekā *de facto* importa pa gāzesvadiem aizliegums. Faktiski, kā tiesas sēdē atzina Enerģijas aģentūra, tā kontrolē biogāzes ilgtspējību, pārbaudot valstu uzņēmēju iesniegto dokumentāciju. Es nesaprotu, kāpēc tā nevar piemērot šo pašu risinājumu biogāzes importētājiem, kas iesniedz ticamus valstu sertifikātus, ar kuriem ir apliecināta biogāzes ilgtspējība.

90. Tāpēc strīdīgais pasākums, manuprāt, neatbilst samērīguma principam. Katrā ziņā Enerģijas aģentūrai (un, iespējams, tiesai, kas pieņems savus nolēmumus apelācijas tiesvedībā), būtu jānosaka, vai *E.ON Biofor* sniegtie pierādījumi ir atbilstoši, lai pierādītu, ka importētās biogāzes sūtījumi atbilst Direktīvā 2009/28 noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem, ka ir ievērotas MB metodes prasības un ka nepastāv minēto sūtījumu divkāršas uzskaites iespēja Vācijā un Zviedrijā, lai arī tā tiek transportēta, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu.

D – Enerģijas aģentūras pasākums kā valsts atbalsta shēma

91. Visbeidzot pakārtoti un tikai gadījumā, ja iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi tiks aplūkoti no pieļaujamo ierobežojumu, piemērojot biogāzes ražošanai izveidoto "valstu atbalsta shēmu" Direktīvas 2009/28 2. panta 2. punkta k) apakšpunkta izpratnē, viedokļa, vēlos uzsvērt, ka MB metodes piemērošana tikai biogāzei, kas tiek transportēta pa Zviedrijas gāzesvadiem, izslēdzot tās piemērošanu biogāzei, kas saņemta no valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkla, neietilpst nevienā no šīm shēmām. Tāpat tā nav salīdzināma ar valstu atbalsta shēmām zaļās elektroenerģijas ražošanai, kuras Tiesa ir aplūkojusi spriedumā *Ålands Vindkraft* [41].

41 Spriedums, 2014. gada 1. jūlijs (C-573/12, EU:C:2014:2037).

92. Lai arī lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā ziņā nav skaidri pausts viedoklis [42], no tā, šķiet, izriet (un tiesas sēdē to apstiprināja Enerģijas aģentūra), ka labvēlīga attieksme nodokļu jomā ir piemērojama ne tikai Zviedrijā saražotai, bet jebkurai ilgtspējīgai biogāzei, tāpēc arī labumu no tās gūst biogāze, kas importēta, izmantojot brīvprātīgo shēmu, kurā tiek piemērota MB [43].

93. Tiesa ir atzinusi, ka valstis var paredzēt diskriminējošus atbalsta pasākumus zaļajai elektroenerģijai un attiecināt tos tikai uz tās teritorijā saražoto zaļo elektroenerģiju [44]. Manuprāt, šī judikatūra, kuras daži elementi ir tikuši kritizēti [45], izskatāmajā lietā nav piemērojama. Pirmkārt, tas ir tāpēc, ka runa nav par valsts atbalsta shēmu biogāzes ražošanai. Otrkārt, tāpēc, ka zaļās elektroenerģijas ražošanā un tirdzniecībā izsekojamību ir ļoti grūti nodrošināt (tas ir izskaidrojums tirgojamo sertifikātu izmantošanai), savukārt biogāzes izsekojamība ir iespējama un tiek nodrošināta ar Direktīvu 2009/28, konkrēti, ar MB metodi. Visbeidzot, Tiesa ir atzinusi, ka ar LESD 34. pantu nav saderīgi un nav pamatoti noteikti diskriminējoši valstu pasākumi (kā pārvadājumu preferenciālu tarifu piemērošana tikai reģionālās izcelsmes zaļajai enerģijai) [46].

94. Visbeidzot uzskatu, ka valsts pasākums, ar kuru ir uzlikts pienākums piemērot MB metodi tādā konkrēti norobežotā vietā kā valsts gāzesvadu tīkls, izslēdzot ar šo metodi pārbaudīto biogāzi, kas saņemta no valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkla, ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas ir pretrunā LESD 34. pantam.

V – Secinājumi

95. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Förvaltningsrätten i Linköping* (Pirmās instances administratīvā tiesa, Zviedrija) prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK, 18. panta 1. punktā lietotie jēdzieni "masu bilance" un "maisījumi" nedz aizliedz, nedz uzliek pienākumu dalībvalstīm bez nosacījumiem atļaut pārrobežu tirdzniecību ar biogāzi, izmantojot valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīklu;

2) nav nekādu iemeslu atzīt Direktīvas 2009/28 18. panta 1. punktu par nesaderīgu ar LESD 34. pantu;

3) valsts pasākums, ar kuru ir uzlikts pienākums piemērot "masu bilances" metodi tādā konkrēti norobežotā vietā kā valsts gāzesvadu tīkls, izslēdzot ar šo metodi pārbaudīto biogāzi, kas ir saņemta no valstu savstarpēji savienotu gāzesvadu tīkla, ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas ir pretrunā LESD 34. pantam.

i — Secinājumos lietā C-549/14 *E.ON Biofor Sverige* pēc to nolasīšanas ir atklātas šādas piecas formālas kļūdas, kuras ir jālabo:
a) I.A. iedaļas virsrakstam "A. Savienības tiesības" vietā jābūt: "A. Savienības tiesību normas: Direktīva 2009/28". Tādējādi I.A.1) iedaļa jāsvītro.
b) 16. zemsvītras piezīmes beigās 143. lpp. vietā ir jābūt " 148. lpp.".
c) 22. zemsvītras piezīmē 48. punkta vietā jābūt "47. punktu".
d) 28. zemsvītras piezīmē 45. un 46. punkta vietā jābūt "43. un 44. punktu".

42 Iesniedzējtiesa savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav iekļāvusi nevienu jautājumu par to, kā interpretēt Savienības tiesības, kas, iespējams, ir piemērojamas Zviedrijas tiesību normai, ar ko tiek nodrošināta labvēlīga attieksme ilgtspējīgai gāzei, lai tās patēriņš kļūtu konkurētspējīgs salīdzinājumā ar gāzi, kas iegūta no fosilā kurināmā.

43 Saskaņā ar dokumentu *Sweden's third progress report on the development of renewable energy pursuant to Article 22 of Directive 2009/28/EC*, 22.12.2015, 77. lpp.: "Of the proportion of biofuels sold in Sweden in 2014, more than 90 % were certified as coming from one of the voluntary certification schemes that have been approved by the Commission. The biofuels that are not covered by certification include nationally produced biogas, for example."

44 Spriedums, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), 94.–104. punkts.

45 Skat. ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:257), 4. punkts, kā arī komentārus Michel, V., "Marché intérieur et politiques de l'Union: brèves réflexions sur une quête d'unité", *L'identité du droit de l'Union européenne – Mélanges en l'honneur de Claude Blumann*, Bruylant, Brisele, 2015, 229. lpp.

46 Spriedums, 2016. gada 29. septembris, *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732).

e) 33. zemsvītras piezīmē 69. punkta vietā jābūt "68. punktu".